

ולכן, לדעתו מותר לאפות מן העיסה לחמים לחמים, על אף שאחד מן הלחמים אינו ראוי לאכילה כיון שהוא עתיד להיות מופרש לחלה טמאה.

שהרי בכל לחם אפשר לומר שלא זה הלחם שיופרש לחלה, וגם אם הוא יופרש לחלה הרי בידו להשאל עליה.

והואיל ובידו להשאל עליה ולהחזירה להיות חולין, ולהתירה להאכל בטומאה קרינן בה כבר עתה כאילו היא ראוייה לאכילה. ולכן אפייתה — מלאכת "אוכל נפש" היא.

אפשרות זו קיימת על ידי שישאל עליה אצל חכם, ויעקור את שם החלה שחל בדיבורו. כי כשם שחכם מתיר את הנדר, כן הוא מפקיע כל קדושה שנעשית על ידי דיבור בפה, כהקדש ותרומה וחלה.

ועל ידי ה"שאלה", חוזרת העיסה —

א. להיות טבל.

ב. לבעלות הישראל.⁽⁹⁾

ולכן, עוד קודם שנשאל על הפרשת החלה קרינן בה "שלך אי אתה רואה"⁽¹⁰⁾.

נדר, סימן שנו. ויעוין שם בתירוצו.

והנראה בתירוץ קושיית השאגת אריה, דאף אם על ידי ה"הואיל" נחשבת החלה לשלו, מכל מקום אין היא ברשותו. שהרי אכתי ממון כהנים היא. ולא גרע מגזל, שאינו ברשות הבעלים משום קנייני הגזילה שיש לגזלן. ואף שיכול להוציאו בדיינים, אינו ברשותו ואינו יכול להקדישו או למוכרו. וכל דבר שאינו ברשותו, אינו יכול להפקירו, כדאיתא בקצות החושן. קהלות יעקב.

10. ואף דאיתא ביומא [סב ב] דלכולי עלמא לא אמרין "הואיל" בדבר שאינו מחוסר מעשה, סבר רבי אליעזר דשאלת חכם לא נחשבת למעשה, אלא דיבור בעלמא. רבינו דוד.

והמאירי כתב, דשאלת חכם נמי חשיבא כמחוסרת מעשה. אלא סבר רבי אליעזר, דלחומרא אמרין הואיל אף במחוסר מעשה.

[ובכך יישב את קושיית רש"י, אמאי לרבי אליעזר לא תקרא שם קודם אפיה, משום הואיל ואי בעי מיתשיל עלה. דהא לקולא לא אמר רבי אליעזר "הואיל" זה.

ומקור חילוקו בין קולא לחומרא, הוא מדברי

ואחת. ורבי יהושע לית ליה הך "הואיל".

[ולא פירש למה לרבי אליעזר עוברים עליו. ויעוין ברבינו פרץ שהבין מדברי רש"י, שאף לרבי אליעזר אינו עובר עליו. ולא קאמר אלא דמותר לאפותה. ותמה עליו מברייתא מפורשת לקמן [מח א], דמפורש התם, דלרבי אלעזר עוברים עליה. ויעוין בשאגת אריה סימן עז שעמד על זה.

9. והקשה השאגת אריה [סימן עז], הרי יכול להפקיר או לבטל את החלה, ושוב לא יעבור עליה. ואף דאחר זמן איסורו שוב אין החמץ ברשותו להפקירו, יפקרנה קודם שתחמיץ.

ותירץ, דלא מהני הפקר לחלה, משום שאינה שלו. וכל מה שעובר עליה הוא רק משום טובת ההנאה, או משום "הואיל". והא דאמרין "כדידיה דמי", אין הכוונה שהוא שלו ממש. אלא שיש לו בו צד זכות, וסגי בזה לעבור עליו ב"בל יראה".

ודבריו תמוהים. דאי טעמא דרבי אליעזר הוא משום "הואיל ואי בעי מיתשיל עליה", למה לא יהני הפקר לזה? והרי אם ישאל ויעקור את שם החלה למפרע, גם הפקרו יחול למפרע. אבני